

РЕЦЕНЗІЯ

Кобслєва О. М., доктора наук із соціальних комунікацій, доцента, професора кафедри цифрових комунікацій та інформаційних досліджень

Харківської державної академії культури

на дисертацію Янь Пен на тему «Наукові бібліотеки закладів вищої освіти КНР: розвиток у цифровому суспільстві», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа

Актуальність теми дисертаційної роботи. У наш час широке використання бібліотеками цифрових технологій дає змогу їм значно розширити власне інформаційно-комунікаційне середовище, а також відповідати вимогам суспільства щодо отримання безперешкодного доступу до ресурсів та інформації. Наукові бібліотеки закладів вищої освіти Китайської народної республіки, окрім того, виконують важливі функції кумуляції наукової спадщини, інформаційного супроводу наукової і освітньої діяльності для широкого кола споживачів інформації, формулюють світогляд і фахову підготовку, виконують педагогічну місію і за рівнем організації матеріальної бази, виробничих і управлінських процесів, інформаційного і кадрового потенціалу мають повною мірою відповідати вимогам сучасного цифрового простору. Багатогранність функціонування наукових бібліотек закладів вищої освіти зумовила те, що окремі напрями їх діяльності є актуальним об'єктом світових наукових досліджень фахівців інформаційної, бібліотечної та архівної справи. Значно підвищує актуальність даної теми дисертаційного дослідження і ґрутовний аналіз спеціальних публікацій з теми дослідження, який засвідчив, що незважаючи на праці, присвячені окремим аспектам означеної проблеми, вона не набула комплексної і глибокої розробки.

Обґрунтованість та достовірність наукових результатів та висновків дисертаційного дослідження було досягнуто коректним застосуванням пізнавальних можливостей низки загальнонаукових підходів та методів наукового пізнання, а також вивченням ґрутовних науково-теоретичної та емпіричної баз дослідження. Зокрема, проведення системно-структурного аналізу – для визначення основних елементів системи академічних бібліотек

Китаю; компаративного аналізу – для визначення особливостей організаційних, техніко-технологічних та сервісних складових функціонування наукових бібліотек закладів вищої освіти Китаю; методів контент-аналізу та веб-аналітики – для дослідження кількісних і якісних показників ефективності цифрових активів бібліотек закладів вищої освіти КНР, обробки результатів аналізу; ментального моделювання – для аналізу розвитку інформаційно-комунікативних технологій та їх впливу на бібліотечно-інформаційну діяльність, забезпечило системне вивчення наукових бібліотек закладів вищої освіти КНР як феномену інформаційної, бібліотечної та архівної справи.

Наукова новизна та практичне значення отриманих результатів дисертаційного дослідження полягають у комплексному висвітленні сучасного стану наукових бібліотек закладів вищої освіти як соціокомунікативної складової інформаційного простору КНР, наведені зовнішні фактори, що впливають на стратегічні напрями їх розвитку, серед яких: цифрова модернізація соціокультурної сфери Китаю, розгортання інформаційної інфраструктури, застосування когнітивних технологій опрацювання інформаційно-документних масивів і потоків та наданні рекомендацій щодо системної модернізації бібліотек закладів вищої освіти Китаю в напрямі техніко-технологічних, організаційних та управлінських дій, спрямованих на посилення когнітивної складової діяльності бібліотек в цифровому суспільстві. Так, у дисертації визначено головні тенденції та перспективні напрями розвитку університетських бібліотек Китаю, пов’язані із формуванням комфортного середовища роботи з інформацією та знанням; створенням цифрової інфраструктури освітніх комунікацій; розгортанням інформаційно-аналітичного сервісу, який базується на застосуванні знаннєвих технологій та розгортанні когнітивної функції бібліотек. Здобуті в процесі дослідження наукові висновки та надані рекомендації значно збагачують наукове осмислення проблеми наукових бібліотек закладів вищої освіти, а також є корисними для практичної реалізації в контексті як

управління та визначення векторів стратегічного розвитку, так і в практиці діяльності бібліотек закладів вищої освіти України.

Повнота викладеного матеріалу дисертації в наукових публікаціях.

Опубліковані праці, яких нараховується 11 (4 статті та 7 публікацій аprobacійного характеру), висвітлюють усі основні наукові результати, які було отримано особисто здобувачем в процесі здійснення дисертаційного дослідження.

Структура та зміст дисертації, її завершеність та відповідність установленим вимогам щодо оформлення. Структурно дисертація відповідає установленим вимогам та має такі елементи: анотація, вступ, три розділи, висновки до розділів, загальні висновки, список використаних джерел та додатки. Викладений матеріал повністю відповідає поставленим меті та завданням дисертації.

Вступ розкриває актуальність теми дисертаційного дослідження, визначає мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження, називає використану методологію дослідження, представляє наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, наводить внесок здобувачки.

Перший розділ «Науково-теоретичні підходи до функціонування бібліотек закладів вищої освіти у цифровому інформаційному просторі» представляє ґрунтовний аналіз значної кількості наукових публікацій за темою дисертації. Особливий інтерес для українських дослідників становить розбір дисертантом теоретичних розробок бібліотекознавців та інформаційних фахівців Китайської народної республіки. Складність об'єкта та предмета дослідження доводить потужний комплекс застосованих дисертантом наукових підходів та методів наукового пізнання. Значно збагатили дану роботу результати комплексного використання соціокультурного та інформаційного підходів, що надало можливість дослідити модель освіти та інформаційної сфери, яка створена в Китаї, що базується на реалізації національної стратегії, повному дотриманні національних інтересів, традицій філософії, культури, геополітичних балансів, збереженні і інтеграції в цифровий простір національного

культурного надбання в поєднанні з раціональним використанням найкращих, в першу чергу, західних методів і технологій формування соціокультурного та освітнього простору держави. Доведено, що в цьому сенсі Китай може розглядатися як приклад раціонального розвитку, техніко-технологічних та управлінських системних трансформацій, а успіх китайської моделі управління в епоху цифрових технологій слугувати взірцем модернізації документно-інформаційної сфери в цілому і бібліотечної, зокрема.

Другий розділ «Бібліотеки закладів вищої освіти Китаю на етапі цифровізації суспільства» присвячено вивченю місця академічних бібліотек в освітньо-комунікаційному просторі Китаю. Розглядаються особливості процесу цифровізації наукових бібліотек закладів вищої освіти Китаю, закономірності формування та сучасний стан їх інформаційних ресурсів, діяльність бібліотек в напрямі інформаційного забезпечення освітніх та наукових комунікацій університету. Показано, що діяльність академічних бібліотек Китаю спрямована на тісну співпрацю із національною бібліотечною асоціацією Китаю, інформаційним центром документації Китайської академії наук, з якими проводяться спільні наукові дослідження інноваційних технологій щодо запровадження техніко-технологічних, сервісних інновацій та розвитку бібліотечних послуг.

Третій розділ «Тенденції розвитку бібліотек закладів вищої освіти у цифровому комунікаційному просторі» визначає стратегії розвитку бібліотек вищих закладів освіти в світовому інформаційному просторі, які на думку дисертанта, пов'язані з активним процесом формування цифрових бібліотек, власних бібліографічних і повнотекстових баз даних, налагоджені системи інформаційного сервісу в режимі 24/7; застосуванні сучасних інструментів віртуального доступу до цифрових колекцій університетів. Дослідником виявлені напрями диверсифікації діяльності бібліотек закладів вищої освіти Китаю в цифровому суспільстві. Встановлено стратегічний вектор їх розвитку від традиційного пасивного режиму інформаційного супроводу навчання та отримання знань, до актуалізації когнітивних функцій

бібліотек та формування індивідуального освітнього простору користувача інформації.

Загальні висновки дисертації розкривають авторську концепцію та містять основні наукові результати дослідження та рекомендації щодо вдосконалення діяльності та розвитку наукових бібліотек закладів вищої освіти КНР у цифровому суспільстві.

Список використаних джерел містить наукові праці закордонних та українських учених, які безпосередньо або опосередковано розглядають функціонування наукових бібліотек закладів вищої освіти, що демонструють значний науковий інтерес до проблематики дисертації.

Додатки містять відомості та факти, які були отримані дисертантом та які стали підґрунтям для наукових результатів та висновків.

Дисертація Янь Пен є такою, що відповідає вимогам Наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 року № 40 та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

Відсутність порушення академічної добросовісності. Уважне вивчення тексту дисертаційної роботи не виявило порушень академічної добросовісності дисертантом. Відсутні елементи фальсифікації та фабрикації результатів дослідження. Звіт перевірки тексту дисертації на унікальність із використанням системи StrikePlagiarism підтверджує відсутність академічного плаґіату.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Не зважаючи на високий рівень здійснення дисертаційного дослідження, варто наголосити на деяких зауваженнях:

- аналіз розвитку наукових бібліотек закладів вищої освіти КНР у цифровому суспільстві в контексті організації та інтенсифікації бібліотечного виробництва, підвищення бібліотечно-інформаційного

потенціалу країни в цілому та окремих регіонів, на наш погляд, надало б дослідженню додаткової наукової та практичної значущості;

- вдало застосований дослідником компаративний аналіз для визначення особливостей організаційних, техніко-технологічних та сервісних складових функціонування наукових бібліотек закладів вищої освіти Китаю варто було б доповнити порівнянням з бібліотеками провідних ЗВО світу.

Загальний висновок. Дисертація Янь Пен на тему «Наукові бібліотеки закладів вищої освіти КНР: розвиток у цифровому суспільстві», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа, є науковою працею високого рівня, яка характеризується не лише науковою новизною, а і практичною значущістю отриманих наукових результатів для їх запровадження в роботу бібліотек України. Тому дисертація рекомендована до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді, а Янь Пен заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа.

Рецензент,
доктор наук із соціальних
комунікацій, доцент,
професор кафедри цифрових
комунікацій та інформаційних
досліджень Харківської держаної
академії культури

Олексій КОБЄЛЄВ

